

Rovaniemen kaupungin ympäristölautakunta

PL 1008, 96101 Rovaniemi

kirjaamo@rovaniemi.fi

Kuulutus 7.10.2024

Muistutus Kemijoki Oy:n maa-aineslupahakemuksesta Rovaniemen Oikaraisen kylästä tilalta Sora-Siirtola RN:o 698-401-64-15. Ottamisalue sijoittuu Jokkavaaran 1 luokan pohjavesialueelle.

Kemijoki Oy hakee maa-aineslupaa kymmenen (10) vuoden aikana toteutettavalle yhteensä 590 000 m³ suuruiselle maa-aineksen otolle. Ottamisalueen pinta-ala on noin 3,97 ha. Alin suunniteltu ottamistaso on +96.00 (N2000) ja ottamissyvyys 2-25 m. Hakemuksen mukaan pohjaveden pinnanpäälle jätetään aina vähintään kuuden (6) metrin suojamaakerros. Alueelta saatava maamateriaali on hiekkaa ja soraa ja sitä tullaan käyttämään alueen rannansuojauskohteisiin sekä mahdollisiin muihin alueen ympäristötoihin. Rakentamiseen kelpaamatonta alueelta saatavaa maa-ainesta (esim. siltti), tullaan käyttämään alueen maisemoinnin muotoilussa.

Hakemuksen mukainen toiminta-alue sijaitsee Rovaniemen kaupungin Oikaraisen kylän Jokkavaarassa tilalla Sora-Siirtola RN:o 698-401-64-15. Luvanhakija omistaa tilan. Vanha ottamisalue sijaitsee noin 14 km kaupungin keskustasta itään ja noin 2,5 km Oikaraisen kylästä itään Kemijoen eteläpuolella. Ottamisalueen koordinaatit N=7371187 ja E=456586 (ETRS TM-35). Kulkuyhteys toiminta-alueelle tapahtuu Koskenkyläntiehen yhdistyvän soratien kautta. Lähin asuinrakennus sijaitsee noin 580 m etäisyydellä hakemuksen mukaiselta toiminta-alueelta Koskenkyläntien varrella ja lähin lomarakennus noin 1 km etäisyydellä lounaassa. Toiminta-alue sijoittuu Jokkavaaran luokan pohjavesialueelle (12699101). Lapin POSKI-hankkeessa Jokkavaara on luokiteltu arvokkaaksi harjualueeksi. Ottamisalueen läheisyydessä ei ole luonto- tai suojelukohteita. Lähin muinaismuistolain mukainen kohde sijaitsee 820 m päässä lännessä (699010098). Lähin merkittävä vesistö on Kemijoki noin 640 m etäisyydellä pohjoisessa ja Sierijärvi 1 km etäisyydellä lounaassa. Rovaniemen Oikaraisen kylän ja Jyrhämäjärven yleiskaavassa alue on merkitty maa-ainesten ottoalueeksi (EO) ja tärkeäksi pohjavesialueeksi (pv). Rovaniemen kaupungin ympäristölautakunta on myöntänyt alueelle maa-ainesluvan 715/2019 (20.11.2019 s 160). Maa-aineslupa päättyy 20.11.2024.

Suunniteltu ottamisalue on maa-ainesten ottoon tarkoitettulla kaava-alueella ja se on hakijan omistuksessa. Alue on vanha ottopaikka. Maa-aineksen ottaminen tapahtuu kaivamalla maa-ainesta (pääasiallinen maa-aines on soraa ja hiekkaa). Materiaalin siirtoon käytetään nykyisiä tieyhteyksiä. Hakemuksen mukaan maa-aineslupaa haetaan noin 39 660 m² alueelle ja 590 000 m³ ottomäärälle 10 vuodeksi. Arvioitu vuotuinen ottamismäärä on 59 000 m³. Ottamissyvyys on 2-25 m.

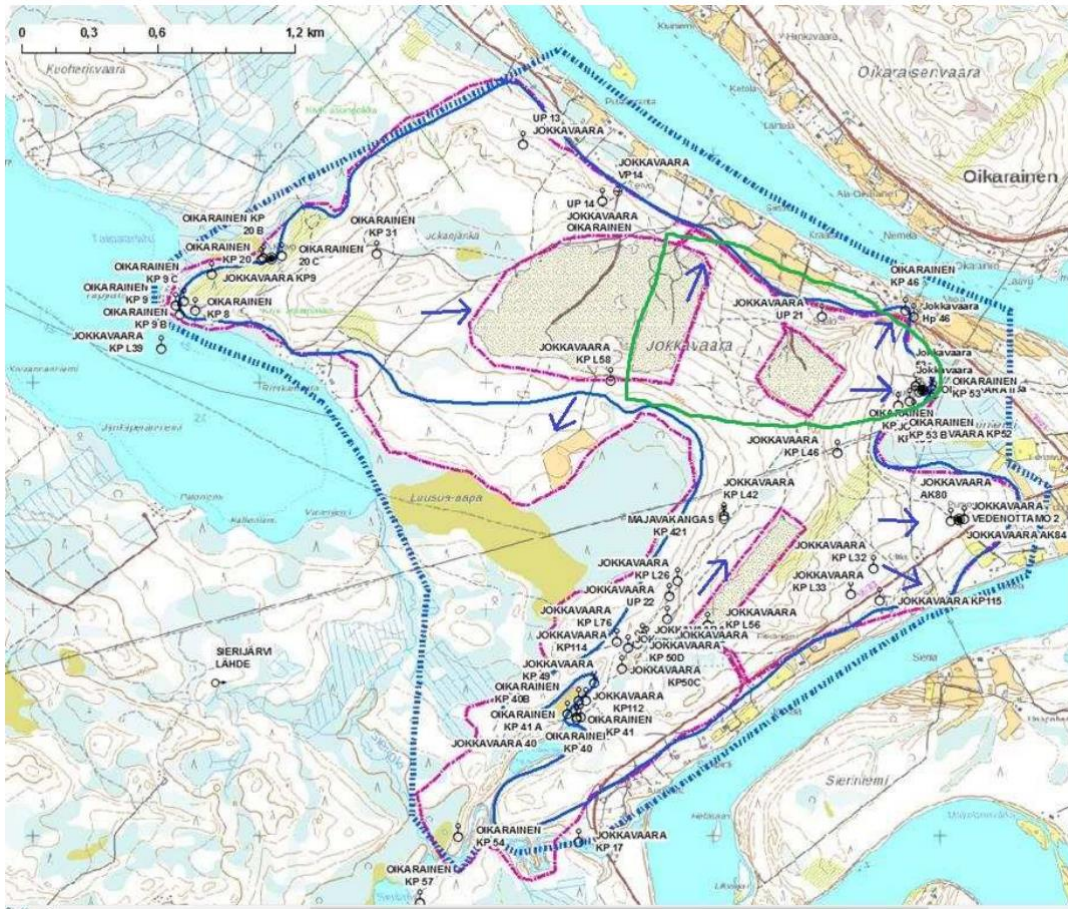
Muistutus

Napapiirin Vesi Oy vastaa talousveden hankinnasta ja jakelusta Rovaniemen kaupungin alueella. Jokkavaaran 1-luokan pohjavesialueella sijaitsee kolme Napapiirin Vesi Oy:n vedenottamo, Jokkavaara 1 ja 2 sekä AK80. Vedenottamot Jokkavaara 1 ja 2 sijaitsevat noin 1200 metrin etäisyydellä itään suunnitellusta maa-ainestenottoalueesta, ja vedenottamo AK80 noin 1,6 km päässä suunnitellusta maa-ainestenottoalueesta kaakkoon. Jokkavaara 1 ja 2 vedenottamoiden yhteinen vedenottolupa on 2000 m³/d ja vedenottamon AK80 700 m³/d.

Vuonna 2023 vedenottamoilta Jokkavaara 1 ja 2 yhteensä otettiin talousvettä keskimäärin 1500 m³/d ja vedenottamolta AK80 600 m³/d. Vedenottamoiden yhteenlaskettu vedenottomäärä kattoi vuonna 2023 19,2 % Rovaniemen keskustaajaman vuorokaudessa johdetusta vesimäärästä eli vedenottamot ja näin ollen myös Jokkavaaran pohjavesialue ovat talousvedenhankinnan kannalta Napapiirin Vesi Oy:lle erittäin tärkeitä.

Pohjavesialueelle sijoitettujen riskitoimintojen kanssa tulee olla erityisen varovainen ja luvittaminen tulisi hoitaa siten, että pohjaveden pilaantumisen vaaraa ei ole. Jokkavaaran pohjavesialue on kriittinen Napapiirin Vesi Oy:n talousvedenhankinnan kannalta ja vedenottamoiden pilaantuessa korvaavaa vettä ei saada toimitetuksi muilla olemassa olevilla vedenottamoilla ilman, että se vaikuttaisi talousveden riittävyteen ja laatuun. Jokkavaaran pohjavesialueen pohjaveden pilaantuminen aiheuttaisi Rovaniemen alueelle vesikriisin pitkäksi aikaa.

Jokkavaaran pohjavesialueella on lisäksi kaksi tutkittua vedenottopaikkaa UP14 ja UP21. UP14 etäisyys toiminta-alueesta on noin 500 metriä pohjoiseen ja UP21 etäisyys on noin 800 metriä koillis-itään. Jo olemassa olevat tutkitut vedenottamoiden paikat, joiden laatu ja antoisuus on selvitetty ovat todennäköisiä tulevia vedenottamoita, varsinkin jos ne sijaitsevat lähellä jo olemassa olevia vedenottamoita ja talousveden jakeluverkostoja. Jokkavaaran alueella kaikki em. kriteerit täyttyvät, joten on mahdollista, että tulevaisuudessa alueelle on tulossa lisää vedenottamoita. Ympäristöministeriön oppaassa maa-ainesten kestävään käyttöön on kappale suoja-alueesta. Suoja-alue käsittää yleensä vedenottamon lähiympäristön ja se voi käsittää vedenottamoalueen sekä vedenottamon lähisuoja- ja kaukosuojavyöhykkeet. Jokkavaaran alueen arvioidut pohjavesien virtaussuunnat ovat seuraavat:

Karttakuvassa pohjaveden virtaussuunnat ovat merkitty nuoliilla. Karttakuvasta nähdään, että suunnitellulla toiminta-alueella pohjavesi virtaa vedenottamoiden UP14 ja UP21 suuntaan. Oppaan mukaan pohjavedenottamon suoja-alueen laajuus voi vaihdella tapauskohtaisesti merkittävästi. Yleistäen voidaan arvioida, että lähisuojavyöhyke ulottuu 300–500 metriä (joskus jopa yli kilometrin) pohjaveden päävirtaussuunnasta vedenottamolle ja 200–300 metriä virtaussuunnan alapuolelle. Kaukosuojavyöhyke käsittää koko päävirtausalueen, jolta pohjavesi virtaa vedenottamolle tai tulevalle vedenottopaikalle. Etenkin viimeaikaisissa suoja-aluepäätöksissä kaukosuojavyöhyke käsittää koko pohjavesialueen ja läheskään aina niissä ei ole erikseen määritelty lähi- ja kaukosuojavyöhykkeitä. Napapiirin Vesi Oy toivoo, että tämä otetaan huomioon lupakäsittelyssä.

Napapiirin Vesi Oy näkee hyvin huolestuttavana suunnitellun ottamissyvyyden. Alueella on kaivettu jo entuudestaan, joten tämän lisäksi vielä 2–25 metrin ottamissyvyys aiheuttaa vaaraa pohjaveden vuodoille ja näin ollen pilaantumisen riski kasvaa. Pohjaveteen asti ei missään tapauksessa saisi kaivaa. Jos kaivamisessa on riski havaita pohjavettä, on suunniteltu ottamissyvyys liian suuri.

Ottotoiminnassa käytettävät koneet ovat kaivinkone maa-aineksen irrottamiseen, lajitteluun ja maisemointiin, pyöräkuormaaja materiaalin ottamiseen, siirtämiseen ja lastaamiseen sekä kuorma-autoja materiaalien kuljetuksiin. Hakemuksessa kerrotaan, että lupa-alueella työskentelevien koneiden kuntoa seurataan päivittäin, eikä alueella sallita vuotavien koneiden tai autojen työskentelyä. Polttoaineita ei varastoida pidempiaikaisesti suunnitellulla toiminta-alueelle. Napapiirin Vesi Oy haluaa huomauttaa, että pohjavesialueella säilytettävät polttoaineet ja haitalliset kemikaalit ovat merkittävä riski pohjaveden pilaantumiselle. Polttoaineiden tai muiden haitallisten kemikaalien tulisi olla varastoituna aina niin, että ne eivät valuisi esimerkiksi maaperään. Tällaisia varastointimenetelmiä on esimerkiksi 2-vaippasäiliöt tai 1,1/100 % suoja-altaat. Pienikin öljymäärä voi pilata pohjaveden laadun sinne joutuessaan ja öljyn saaminen pois pohjavedestä on todella hankalaa. Lisäksi siitä aiheutuisi taloudellista haittaa pidemmäksi aikaa.

Hakemuksessa kerrotaan, että toiminta-alueelle rakennetaan kevyt katos, jossa säilytetään imeytys ja kuivike tarvikkeet, sekä tarvittaessa sammutuskalusto sateelta suojattuna. Lisäksi asennetaan tyhjä astia roskille ja käytetyille imeytysaineille pois kuljetettavaksi mahdollisimman nopeasti. Hakemuksessa ei ollut mainintaa, syntykö toiminnassa tai sen yhteydessä jätevesiä. Napapiirin Vesi Oy muistuttaa, että, mikäli jätevettä syntyy, on niiden käsittelyssä noudatettava erityistä huolellisuutta, etteivät ne päädy maaperään ja sitä kautta pohjaveteen. Mikäli jätevesiä syntyy toiminnassa, Napapiirin Vesi Oy pyytää näiden käsittelystä alueella selvitystä.

Hakemuksessa todetaan, että ympäristöriskeistä todennäköisimpiä ovat työkoneista mahdollisesti tapahtuvat pienet öljyvuodot. Napapiirin vesi Oy näkee huolestuttavana, että tällainen riski on olemassa näin arvokkaalla ja herkällä pohjavesialueella. Hakemuksessa kerrotaan, että onnettomuuksista ja häiriötilanteista ilmoitetaan välittömästi ELY-keskukselle sekä palo- ja pelastusviranomaiselle. Napapiirin Vesi Oy edellyttää, että öljyvuodoista ja muiden haitallisten kemikaalien vuodoista tulee ilmoittaa ensi tilassa myös vesihuoltolaitokselle. Jo pienikin määrä polttoaineita pystyy pilaamaan pohjaveden laadun ja pohjaveteen päästyään se leviää nopeasti talousvesiverkostoon ja sitä kautta kuluttajille. Verkostojen puhdistaminen ja korvaavan veden saaminen kuluttajille saakka vie hyvin paljon aikaa.

Napapiirin Vesi Oy vastustaa maa-ainesottoluvan myöntämistä, koska on huolissaan maa-ainesottotoiminnan edellä mainituista mahdollisista vaikutuksista ja riskeistä merkittäväällä pohjavesialueella. Jokkavaarassa ottotoimintaa on ollut jo ennestään hyvin paljon ja sitä on edelleen, joten etenkin ottamissyvytydet ovat huolestuttavia.

Napapiirin Vesi Oy toivoo, että lupakäsittelyssä huomioidaan tässä lausunnossa esille tuodut seikat pohjaveden suojelusta. Lisäksi Napapiirin Vesi Oy toivoo, että mahdollisista häiriö- ja poikkeustilanteista ilmoitetaan vesihuoltolaitokselle hyvissä ajoin, jotta niihin pystytään reagoimaan mahdollisimman pian.

Napapiirin Vesi Oy toivoo saavansa lausunnonle luvanhakijan mahdollisen vastineen lupahakemuksesta annetuista lausunnoista ja muistutuksista tai mikäli hakemusta täydennetään esimerkiksi pohjaveden tarkkailun osalta.

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 4 pages before this page

Dokumentet inneholder 4 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 4 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 4 sider før denne side

Detta dokument innehåller 4 sidor före denna sida

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende